

Internationell humanitär sedvanerätt

Svensk översättning av Internationella rödakorskommitténs (ICRC)
161 sedvanerättsregler

Förteckning över sedvaneregler inom internationell humanitär rätt

Denna förteckning bygger på de slutsatser som redovisas i volym I av studien om internationell humanitär sedvanerätt. Eftersom studien inte syftade till att fastställa den sedvanerättsliga karaktären hos varje traktatregel inom internationell humanitär rätt, följer den inte nödvändigtvis strukturen i befintliga traktater. Reglernas tillämpningsområde markeras inom hakparentes. Förkortningen IVK avser sedvaneregler som är tillämpliga i internationella väpnade konflikter och förkortningen IIVK sedvaneregler som är tillämpliga i icke-internationella väpnade konflikter. I det senare fallet markeras vissa regler som "troligen" tillämpliga, eftersom praxis i allmänhet pekade i den riktningen, men var mindre omfattande.

DISTINKTIONSPRINCIPEN

Åtskillnad mellan civila och stridande

Regel 1. Parterna i konflikten ska alltid göra åtskillnad mellan civila och stridande. Anfall får endast riktas mot stridande. Anfall får inte riktas mot civila. [IVK/IIVK]

Regel 2. Våldshandlingar eller hot om våld vars primära syfte är att sprida skräck hos civilbefolkningen är förbjudna. [IVK/IIVK]

Regel 3. Alla medlemmar av de väpnade styrkorna hos en part i konflikten, med undantag för sjukvårds- och sjukhuspersonal, är kombattanter. [IVK]

Regel 4. De väpnade styrkorna hos en part i konflikten består av alla organiserade väpnade styrkor, grupper och enheter som står under befäl av någon som inför den parten ansvarar för sina underlydandes uppförande. [IVK]

Regel 5. Personer som inte är medlemmar av de väpnade styrkorna är civila. Civilbefolkningen omfattar alla civila personer. [IVK/IIVK]

Regel 6. Civila är skyddade från anfall förutom om, och under den tid som, de direkt deltar i fientligheterna. [IVK/IIVK]

Åtskillnad mellan civil egendom och militära mål

Regel 7. Parterna i konflikten ska alltid göra åtskillnad mellan civila objekt och militära mål. Anfall får endast riktas mot militära mål. Anfall får inte riktas mot civila objekt. [IVK/IIVK]

Regel 8. När det gäller objekt, omfattar militära mål endast sådana objekt som på grund av art, läge, ändamål eller användning effektivt bidrar till de militära operationernas genomförande och vars delvisa eller totala förstöring,

beslagtagande eller neutralisering under de vid tidpunkten gällande förhållandena medför en avgjord militär fördel. [IVK/IIVK]

Regel 9. Civila objekt är alla objekt som inte är militära mål. [IVK/IIVK]

Regel 10. Civila objekt är skyddade från anfall, förutom om, och under den tid som, de är militära mål. [IVK/IIVK]

Urskillningslösa anfall

Regel 11. Urskillningslösa anfall är förbjudna. [IVK/IIVK]

Regel 12. Urskillningslösa anfall är sådana

- a) som inte riktas mot ett bestämt militärt mål,
- b) som genomförs med stridsmetod eller stridsmedel som inte kan riktas mot ett bestämt militärt mål, eller
- c) som genomförs med en stridsmetod eller stridsmedel vars verkningar inte kan begränsas på det sätt som krävs enligt internationell humanitär rätt, och som därför, i vart och ett av dessa fall, är av den arten att de utan urskillning träffar militära mål och civila eller civila objekt. [IVK/IIVK]

Regel 13. Oavsett vilken metod eller vilket medel som används är sådana anfall genom bombardemang förbjudna, som såsom ett enda militärt mål behandlar ett antal skarpt avgränsade och tydliga militära mål som är belägna i en större eller mindre stad, i en by eller i ett annat område där det finns en liknande koncentration av civila eller civila objekt. [IVK/IIVK]

Proportionalitet vid anfall

Regel 14. Det är förbjudet att inleda anfall som kan förväntas medföra oavsiktliga förluster av civila liv, skador på civila, skador på civila objekt eller en kombination därav, som skulle vara överdrivna i jämförelse med den förväntade konkreta och direkta militära fördelen. [IVK/IIVK]

Försiktighetsåtgärder vid anfall

Regel 15. Vid genomförandet av militära operationer ska ständig försiktighet iakttas för att skydda civilbefolkningen, civila och civila objekt. Alla praktiskt möjliga försiktighetsåtgärder ska vidtas i syfte att undvika och i varje fall minimera oavsiktliga förluster av civila liv, skador på civila och civila objekt. [IVK/IIVK]

Regel 16. Varje part i konflikten ska göra allt som är praktiskt möjligt för att säkerställa att mål som anfalls är militära mål. [IVK/IIVK]

Regel 17. Varje part i konflikten ska vidta alla praktiskt möjliga försiktighetsåtgärder vid valet av stridsmedel och stridsmetoder i syfte ett undvika, och i varje fall minimera, oavsiktliga förluster av civila liv, skador på civila och civila objekt. [IVK/IIVK]

Regel 18. Varje part i konflikten ska göra allt som är praktiskt möjligt för att bedöma om anfallet kan förväntas medföra oavsiktliga förluster av civila liv, skador på civila, skador på civila objekt eller en kombination därav, som skulle vara överdrivna i jämförelse med den förväntade konkreta och direkta militära fördelen med anfallet. [IVK/IIVK]

Regel 19. Varje part i konflikten ska göra allt som är praktiskt möjligt för att ställa in eller avbryta ett anfall om det framgår att anfallet inte är riktat mot ett militärt mål eller att anfallet kan förväntas medföra oavsiktliga förluster av civila liv, skador på civila, skador på civila objekt eller en kombination därav, som skulle vara överdrivna i jämförelse med den förväntade konkreta och direkta militära fördelen med anfallet. [IVK/IIVK]

Regel 20. Varje part i konflikten ska, om det inte är omöjligt med hänsyn till omständigheterna, ge effektiv förhandsvarning då det är fråga om anfall som kan drabba civilbefolkningen. [IVK/IIVK]

Regel 21. När det är möjligt att välja mellan flera militära mål för att uppnå likvärdig militär fördel, ska det mål på vilket ett anfall kan förväntas orsaka den minsta faran för civila och civila objekt väljas. [IVK/troligen IIVK]

Försiktighetsåtgärder mot effekterna av anfall

Regel 22. Parterna i konflikten ska vidta alla praktiskt möjliga försiktighetsåtgärder i syfte att skydda den civilbefolkning och de civila objekt som står under deras kontroll mot effekterna av anfall. [IVK/IIVK]

Regel 23. Varje part i konflikten ska, i den utsträckning det är praktiskt möjligt, undvika att förlägga militära mål inom eller i närheten av tätbefolkade områden. [IVK/troligen IIVK]

Regel 24. Varje part i konflikten ska, i den utsträckning det är praktiskt möjligt, förflytta civila och civila objekt som står under dess kontroll från närheten av militära mål. [IVK/troligen IIVK]

SÄRSKILT SKYDDADE PERSONER OCH UTRUSTNING

Sjukvårds- och sjuälvårdspersonal och utrustning

Regel 25. Sjukvårdspersonal som avdelats uteslutande för sjukvårdsuppgifter ska under alla förhållanden respekteras och skyddas. De förlorar sitt skydd om de vid sidan av sin humanitära uppgift utför handlingar som är skadliga för fienden. [IVK/IIVK]

Regel 26. Det är förbjudet att straffa en person för att ha utfört sjukvårdsuppgifter som är förenliga med medicinska etiska principer eller att

tvunga en person med uppgifter inom sjukvården att utföra handlingar som strider mot medicinska etiska principer. [IVK/IIVK]

Regel 27. Självårdspersonal som avdelats uteslutande för själavårdsverksamhet ska under alla förhållanden respekteras och skyddas. De förlorar sitt skydd om de vid sidan av sin humanitära uppgift utför handlingar som är skadliga för fienden. [IVK/IIVK]

Regel 28. Sjukvårdsenheter som avdelats uteslutande för sjukvårdsändamål ska under alla förhållanden respekteras och skyddas. De förlorar sitt skydd om de vid sidan av sin humanitära uppgift används för handlingar som är skadliga för fienden. [IVK/IIVK]

Regel 29. Sjuktransportmedel som avdelats uteslutande för sjuktransport ska under alla förhållanden respekteras och skyddas. De förlorar sitt skydd om de vid sidan av sin humanitära uppgift används för handlingar som är skadliga för fienden. [IVK/IIVK]

Regel 30. Det är förbjudet att rikta anfall mot personal och objekt inom sjukvård och själavård som bär de i Genèvekonventionerna angivna skyddsementen i överensstämmelse med folkrätten. [IVK/IIVK]

Humanitär hjälppersonal och utrustning

Regel 31. Humanitär hjälppersonal ska respekteras och skyddas. [IVK/IIVK]

Regel 32. Objekt som används för humanitära hjälpinsatser ska respekteras och skyddas. [IVK/IIVK]

Personal och utrustning involverade i fredsbevarande insatser

Regel 33. Det är förbjudet att rikta anfall mot personal och objekt som ingår i en fredsinsats i överensstämmelse med Förenta nationernas stadga, så länge de är berättigade till det skydd som civila och civila objekt har i enlighet med internationell humanitär rätt. [IVK/IIVK]

Journalister

Regel 34. Civila journalister som utför yrkesuppdrag i områden där väpnad konflikt pågår ska respekteras och skyddas så länge de inte direkt deltar i fientligheterna. [IVK/IIVK]

Skyddsvärda zoner

Regel 35. Det är förbjudet att rikta anfall mot en zon som inrättats för att skydda sårade, sjuka och civila från fientligheternas verkningar. [IVK/IIVK]

Regel 36. Det är förbjudet att rikta anfall mot en zon som parterna i konflikten kommit överens om ska vara demilitariserad. [IVK/IIVK]

Regel 37. Det är förbjudet att rikta anfall mot en oförsvarad ort. [IVK/IIVK]

Kulturegendom

Regel 38. Varje part i konflikten ska respektera kulturegendom:

- A. Särskild försiktighet ska iaktas vid militära operationer för att undvika skador på byggnader avsedda för religion, konst, vetenskap, undervisning eller välgörande ändamål samt historiska minnesmärken, om inte dessa är militära mål.
- B. Egendom av stor betydelse för ett folks kulturarv får inte utsättas för anfall, om inte tvingande militär nödvändighet kräver detta. [IVK/IIVK]

Regel 39. Det är, om det inte föreligger en tvingande militär nödvändighet, förbjudet att använda egendom som är av stor betydelse för ett folks kulturarv för ändamål som skulle kunna medföra att den utsätts för förstörelse eller skada. [IVK/IIVK]

Regel 40. Varje part i konflikten ska skydda kulturegendom:

- A. Att ta i beslag, förstöra eller avsiktligt skada inrättningar som är upprättade för religion, välgörenhet, utbildning, konst och vetenskap, historiska minnesmärken, konstverk och vetenskapliga arbeten, är förbjudet.
- B. Alla former av stöld, plundring eller förskingring av, och alla former av vandalism riktad mot, egendom som är av stor betydelse för ett folks kulturarv är förbjuden. [IVK/IIVK]

Regel 41. Ockupationsmakten ska hindra olaglig utförelse av kulturegendom från ockuperat territorium och återföra olagligt utförd egendom till det ockuperade territoriets behöriga myndigheter. [IVK]

Anläggningar och installationer som innehåller farliga krafter

Regel 42. I syfte att undvika att farliga krafter utlöses med åtföljande svåra förluster bland civilbefolkningen ska särskild försiktighet iaktas om anfall riktas mot anläggningar och installationer som innehåller farliga krafter, dvs. dammar, vallar och kärnkraftverk, eller mot andra installationer som är belägna på eller i närheten av sådana. [IVK/IIVK]

Den naturliga miljön

Regel 43. De allmänna principerna för genomförandet av fientligheter är tillämpliga i förhållande till den naturliga miljön:

- A. Ingen del av den naturliga miljön får anfallas, om inte den är ett militärt mål.
- B. Det är förbjudet att förstöra någon del av den naturliga miljön om det inte föreligger en tvingande militär nödvändighet.
- C. Det är förbjudet att inleda ett anfall mot ett militärt mål som kan antas orsaka oavsiktliga skador på den naturliga miljön som skulle vara överdrivna i jämförelse med den förväntade konkreta och direkta militära fördelen med anfallet. [IVK/IIVK]

Regel 44. Stridsmetoder och stridsmedel ska användas med tillbörligt beaktande av skydd för och bevarande av den naturliga miljön. Vid genomförandet av militära operationer ska alla praktiskt möjliga försiktighetsåtgärder vidtas för att undvika, och i varje fall, minimera, oavsiktliga skador på miljön. Brist på vetenskaplig säkerhet i fråga om vissa militära operationers inverkan på miljön befriar inte en part i konflikten från skyldigheten att vidta sådana försiktighetsåtgärder. [IVK/troligen IIVK]

Regel 45. Det är förbjudet att använda stridsmetoder eller stridsmedel som syftar till eller kan antas orsaka omfattande, långvariga och svåra skador på den naturliga miljön. Förstörelse av den naturliga miljön får inte användas som vapen. [IVK/troligen IIVK]

SÄRSKILDA STRIDSMETODER

Vägran att ge pardon

Regel 46. Det är förbjudet att ge order om att det inte ska finnas några överlevande, att hota en motpart härmed eller att föra strid med utgångspunkt i detta. [IVK/IIVK]

Regel 47. Det är förbjudet att utsätta personer som erkänts vara försatta ur stridbart skick (*hors de combat*) för anfall.

Som *hors de combat* betraktas:

- (a) var och en som är i en motparts våld,
- (b) var och en som är försvarslös på grund av medvetlöshet, skeppsbrott, sårskada eller sjukdom; samt
- (c) var och en som klart uttrycker sin avsikt att ge upp motståndet, under förutsättning att han eller hon avstår från varje fientlig handling och inte försöker att fly. [IVK/IIVK]

Regel 48. Det är förbjudet att utsätta personer som hoppar med fallskärm från ett luftfartyg som är i nödsituation för anfall under nedfärden. [IVK/IIVK]

Förstörelse och beslagtagande av egendom

Regel 49. Parterna i konflikten får som krigsbyte ta militär utrustning som tillhör en motpart i beslag. [IVK]

Regel 50. Det är förbjudet att förstöra eller ta en motståndares egendom i beslag, om det inte krävs av tvingande militär nödvändighet. [IVK/IIVK]

Regel 51. På ockuperat område

- a) får lös statsegendom som kan användas för militära operationer tas i beslag,
- b) ska fast statsegendom förvaltas enligt reglerna för nyttjanderätt,
- c) ska enskild egendom respekteras och får inte tas i beslag utom när det krävs av tvingande militär nödvändighet att sådan egendom förstörs eller tas i beslag [IVK]

Regel 52. Plundring är förbjuden. [IVK/IIVK]

Utsvältning och tillgång till humanitärt bistånd

Regel 53. Det är förbjudet att använda utsvältning av civilbefolkningen som stridsmetod. [IVK/IIVK]

Regel 54. Det är förbjudet att anfälla, förstöra, bortföra eller göra sådana objekt obrukbara som är nödvändiga för civilbefolkningens överlevnad. [IVK/IIVK]

Regel 55. Parterna i konflikten ska, med förbehåll för rätten till kontroll, tillåta och underlätta snabb och fri passage för sådan humanitär hjälp till behövande civila som är av opartisk natur och inte medför någon otillbörlig åtskillnad. [IVK/IIVK]

Regel 56. Parterna i konflikten ska garantera godkänd humanitär hjälppersonal den rörelsefrihet som är nödvändig för att de ska kunna utföra sina uppgifter. Rörelsefriheten får endast tillfälligt begränsas med hänsyn till tvingande militär nödvändighet. [IVK/IIVK]

Vilseledande

Regel 57. Krigslist är inte förbjudet så länge som den inte innefattar en kränkning av en regel inom den internationella humanitära rätten. [IVK/IIVK]

Regel 58. Otillbörlig användning av den vita parlamentärflaggan är förbjuden. [IVK/IIVK]

Regel 59. Otillbörlig användning av Genèvekonventionernas skyddsemler är förbjuden. [IVK/IIVK]

Regel 60. Det är förbjudet att använda Förenta nationernas kännetecken och uniform om inte organisationen godkänt detta. [IVK/IIVK]

Regel 61. Otillbörlig användning av andra internationellt erkända kännetecken är förbjuden. [IVK/IIVK]

Regel 62. Otillbörlig användning av motståndarens flaggor eller militära kännetecken, tjänstetecken eller uniformer är förbjuden. [IVK/troligen IIVK]

Regel 63. Det är förbjudet att använda flaggor eller militära kännetecken, tjänstetecken eller uniformer som tillhör neutrala stater eller andra stater som inte är parter i konflikten. [IVK/troligen IIVK]

Regel 64. Det är förbjudet att träffa en överenskommelse om att ställa in fientligheter i avsikt att genom överrumpling anfalla den fiende som litar på denna överenskommelse. [IVK/IIVK]

Regel 65. Det är förbjudet att döda, sår eller fånga en motståndare genom att använda förrädiskt förfarande. [IVK/IIVK]

Kommunikation med fienden

Regel 66. Befälhavare får ta icke-fientlig kontakt med hjälp av vilka kommunikationsmedel som helst. Sådan kontakt ska bygga på ärligt uppsåt. [IVK/IIVK]

Regel 67. *Parlamentärer* är okränkbara. [IVK/IIVK]

Regel 68. Befälhavare får vidta de nödvändiga försiktighetsåtgärder som behövs för att motverka negativa effekter av en parlamentärs närvaro. [IVK/IIVK]

Regel 69. Parlamentärer som utnyttjar sin privilegierade ställning för att begå en handling som strider mot folkrätten och som är till skada för motståndaren är inte längre okränkbara. [IVK/IIVK]

VAPEN

Generella principer om användning av vapen

Regel 70. Det är förbjudet att använda stridsmedel och stridsmetoder som har sådan beskaffenhet som orsakar överflödigt skada eller onödigt lidande. [IVK/IIVK]

Regel 71. Det är förbjudet att använda vapen som till sin beskaffenhet är urskillningslösa. [IVK/IIVK]

Gift

Regel 72. Det är förbjudet att använda gift eller förgiftade vapen. [IVK/IIVK]

Biologiska vapen

Regel 73. Det är förbjudet att använda biologiska vapen. [IVK/IIVK]

Kemiska vapen

Regel 74. Det är förbjudet att använda kemiska vapen. [IVK/IIVK]

Regel 75. Det är förbjudet att använda kemiska ämnen för kravallbekämpning som stridsmetod. [IVK/IIVK]

Regel 76. Det är förbjudet att använda växtbekämpningsmedel som stridsmetod, om de

- a) är av sådan beskaffenhet att de är förbjudna kemiska vapen,
- b) är av sådan beskaffenhet att de är förbjudna biologiska vapen,
- c) riktas mot växtlighet som inte utgör ett militärt mål,
- d) skulle medföra oavsiktliga förluster av civila liv, skador på civila och civila objekt eller en kombination därav, som skulle vara överdrivna i jämförelse med den förväntade konkreta och direkta militära fördelen, eller
- e) skulle medföra omfattande, långvariga och svåra skador på den naturliga miljön. [IVK/IIVK]

Expanderande kulor

Regel 77. Det är förbjudet att använda kulor som lätt utvidgar sig eller tillplattas i människokroppen. [IVK/IIVK]

Exploderande kulor

Regel 78. Det är förbjudet att mot personer använda kulor som exploderar i människokroppen. [IVK/IIVK]

Vapen som huvudsakligen skadar genom icke-detekterbara fragment

Regel 79. Det är förbjudet att använda vapen vars huvudsakliga effekt är att skada genom fragment som inte kan upptäckas genom röntgenstrålning i människokroppen. [IVK/IIVK]

Försåtsvapen

Regel 80. Det är förbjudet att använda försåtsvapen som på något sätt är fästa vid eller förenade med objekt eller personer som har rätt till särskilt skydd enligt den internationella humanitära rätten eller till objekt som kan antas dra till sig civila. [IVK/IIVK]

Landminor

Regel 81. När landminor används ska särskild försiktighet iakttas för att minimera deras urskillningslösa verkningar. [IVK/IIVK]

Regel 82. En part i konflikten som använder landminor ska, i möjligaste mån, dokumentera deras placering. [IVK/troligen IIVK]

Regel 83. Efter de aktiva fientligheternas upphörande ska en part i konflikten som har använt landminor avlägsna eller på annat sätt göra dem ofarliga för civila, eller underlätta deras avlägsnande. [IVK/IIVK]

Brandvapen

Regel 84. Om brandvapen används ska särskild försiktighet iakttas i syfte att undvika, och i varje fall minimera, oavsiktliga förluster av civila liv, samt skador på civila och civila objekt. [IVK/IIVK]

Regel 85. Det är förbjudet att använda brandvapen mot personer, utom när det inte är praktiskt möjligt att använda ett mindre skadligt vapen för att försätta en person ur stridbart skick (*hors de combat*). [IVK/IIVK]

Synförstörande laservapen

Regel 86. Det är förbjudet att använda laservapen som är särskilt konstruerade för att bestående förstöra en normal synförmåga som enda stridsmedelsfunktion, eller som en av sina stridsmedelsfunktioner. [IVK/IIVK]

BEHANDLING AV CIVILA OCH PERSONER SOM FÖRSATTS UR STRIDBART SKICK

Grundläggande garantier

Regel 87. Civila och personer som är försatta ur stridbart skick (*hors de combat*) ska behandlas humanit. [IVK/IIVK]

Regel 88. Det är vid tillämpningen av internationell humanitär rätt förbjudet att göra otillbörlig åtskillnad som grundas på ras, hudfärg, kön, språk, religion eller tro, politisk eller annan åsikt, nationell eller social härkomst, förmögenhet, börd eller annan status, eller på något annat liknande kriterium. [IVK/IIVK]

Regel 89. Mord är förbjudet. [IVK/IIVK]

Regel 90. Tortyr, grym eller omänsklig behandling samt kränkande av personlig värdighet, särskilt förödmjukande och nedsättande behandling, är förbjudet. [IVK/IIVK]

Regel 91. Kroppsstraff är förbjudet. [IVK/IIVK]

Regel 92. Stympning, medicinska eller vetenskapliga experiment eller andra medicinska åtgärder som inte är motiverade av den berörda personens hälsotillstånd och som inte är förenliga med allmänt erkända medicinska normer är förbjudet. [IVK/IIVK]

Regel 93. Våldtäkt och andra former av sexuellt våld är förbjudet. [IVK/IIVK]

Regel 94. Slaveri och slavhandel i alla dess former är förbjudet. [IVK/IIVK]

Regel 95. Oavlönat eller kränkande tvångsarbete är förbjudet. [IVK/IIVK]

Regel 96. Det är förbjudet att ta gisslan [IVK/IIVK]

Regel 97. Det är förbjudet att använda mänskliga sköldar. [IVK/IIVK]

Regel 98. Påtvingat försvinnande är förbjudet. [IVK/IIVK]

Regel 99. Godtyckligt frihetsberövande är förbjudet. [IVK/IIVK]

Regel 100. Ingen får förklaras skyldig till brott eller dömas till straff utan en föregående rättvis rättegång med tillgång till alla nödvändiga rättsliga garantier. [IVK/IIVK]

Regel 101. Ingen får anklagas för eller förklaras skyldig till brott på grund av handling eller underlåtenhet som inte utgjorde ett brott enligt nationell eller internationell lag när gärningen begicks; det får inte heller dömas till ett strängare straff än som var föreskrivet när gärningen begicks. [IVK/IIVK]

Regel 102. Ingen får förklaras skyldig till brott utan att detta grundas på ett personligt straffrättsligt ansvar. [IVK/IIVK]

Regel 103. Kollektiv bestraffning är förbjuden. [IVK/IIVK]

Regel 104. De personliga övertygelser och religiösa seder som civila och personer som är försatta ur stridbart skick (*hors de combat*) har ska respekteras. [IVK/IIVK]

Regel 105. Familjelivet ska respekteras så långt det är möjligt. [IVK/IIVK]

Kombattanter och krigsfångestatus

Regel 106. Kombattanter ska särskilja sig från civilbefolkningen, när de deltar i ett anfall eller i en militär operation som förberedelse till ett anfall. Om de inte gör det, har de inte rätt till krigsfångestatus. [IVK]

Regel 107. Kombattanter som tillfångatas då de ägnar sig åt spioneri har inte rätt till krigsfångestatus. De får inte förklaras skyldig till brott eller dömas till straff utan föregående rättegång. [IVK]

Regel 108. Legosoldater, som de definieras i tilläggsprotokoll I, har inte rätt till kombattant- eller krigsfångestatus. De får inte förklaras skyldiga till brott eller dömas till straff utan föregående rättegång. [IVK]

Sårade, sjuka och skeppsbrutna

Regel 109. När omständigheterna medger, och särskilt efter strid, ska varje part i konflikten utan dröjsmål vidta alla åtgärder i dess makt för att utan otillbörlig åtskillnad uppsöka, omhänderta och evakuera sårade, sjuka och skeppsbrutna. [IVK/IIVK]

Regel 110. Sårade, sjuka och skeppsbrutna ska, i största möjliga utsträckning och med minsta möjliga dröjsmål, få den sjukvård och omsorg som deras tillstånd kräver. Ingen åtskillnad får göras mellan dem av andra skäl än medicinska. [IVK/IIVK]

Regel 111. Varje part i konflikten ska vidta alla åtgärder i dess makt för att skydda sårade, sjuka och skeppsbrutna mot dålig behandling och mot plundring av deras personliga tillhörigheter. [IVK/IIVK]

De döda

Regel 112. När omständigheterna medger, och särskilt efter strid, ska varje part i konflikten utan dröjsmål vidta alla åtgärder i dess makt för att utan otillbörlig åtskillnad uppsöka, omhänderta och evakuera de döda. [IVK/IIVK]

Regel 113. Varje part i konflikten ska vidta alla åtgärder i dess makt för att förhindra att de döda blir plundrade. Stympning av döda kroppar är förbjudet. [IVK/IIVK]

Regel 114. Parterna i konflikten ska sträva efter att underlätta återlämnandet av de avlidnas kvarlevor på begäran av den part till vilken de tillhör eller på de anhörigas begäran. De ska återlämna deras personliga tillhörigheter till dem. [IVK]

Regel 115. De döda ska hanteras och begravas på ett respektfullt sätt och deras gravar ska respekteras och vederbörligen underhållas. [IVK/IIVK]

Regel 116. För att kunna identifiera de döda ska varje part i konflikten registrera alla tillgängliga upplysningar före begravning eller kremering samt markera gravarnas läge. [IVK/IIVK]

Saknade personer

Regel 117. Varje part i konflikten ska vidta alla praktiskt möjliga åtgärder för att redovisa för personer som rapporterats vara saknade till följd av väpnad konflikt samt förse dessa personers familjemedlemmar med alla tillgängliga upplysningar om deras öde. [IVK/IIVK]

Frihetsberövade personer

Regel 118. Frihetsberövade personer ska förses med tillräckligt med mat, vatten, kläder, husrum och läkarhjälp. [IVK/IIVK]

Regel 119. Frihetsberövade kvinnor ska, utom i de fall då familjer inkvarteras tillsammans såsom familjeenheter, inkvarteras i lokaler som är åtskilda från männens samt stå under direkt övervakning av kvinnor. [IVK/IIVK]

Regel 120. Frihetsberövade barn ska, utom i de fall då familjer inkvarteras tillsammans såsom familjeenheter, inkvarteras i lokaler som är åtskilda från de vuxnas. [IVK/IIVK]

Regel 121. Frihetsberövade personer ska inkvarteras i lokaler på betryggande avstånd från stridsområdet och på en plats som är säker ur hälso- och hygiensynpunkt. [IVK/IIVK]

Regel 122. Det är förbjudet att plundra frihetsberövade personer på deras personliga tillhörigheter. [IVK/IIVK]

Regel 123. Uppgifter om frihetsberövade personers personliga förhållanden ska registreras. [IVK/IIVK]

Regel 124.

A. I internationella väpnade konflikter ska Internationella rödakorskommittén (ICRC) beredas regelbunden tillgång till alla personer som berövats sin frihet, i syfte att kontrollera de förhållanden under vilka de hålls fångna och återupprätta kontakter mellan dessa personer och deras familjer. [IVK]

B. I icke-internationella väpnade konflikter kan ICRC erbjuda parterna i konflikten sina tjänster i avsikt att besöka alla personer som berövats sin frihet av skäl som står i samband med konflikten, i syfte att kontrollera de förhållanden under vilka de hålls fångna och återupprätta kontakten mellan dessa personer och deras familjer. [IIVK]

Regel 125. Frihetsberövade personer ska tillåtas att korrespondera med sina familjer under villkor som är skäliga med hänsyn till omfattning och till behovet av myndighetscensur. [IVK/IIVK]

Regel 126. Civilinternerade och personer som frihetsberövats i samband med en icke-internationell väpnad konflikt ska tillåtas att ta emot besökare, speciellt nära släktingar, i den utsträckning som det är praktiskt genomförbart. [IVK/IIVK]

Regel 127. Frihetsberövade personers personliga övertygelse och religiösa seder ska respekteras. [IVK/IIVK]

Regel 128.

A. Krigsfångar ska utan dröjsmål frigges och sändas hem efter de aktiva fiendligheternas upphörande. [IVK]

B. Civilinternerade ska frigges så snart de skäl som nödvändiggjorde internering inte längre föreligger, men senast så snart som möjligt efter de aktiva fiendligheternas slut. [IVK]

C. Personer som frihetsberövats i samband med en icke-internationell väpnad konflikt ska frigges så snart skälen till frihetsberövandet inte längre föreligger. [IIVK]

Personer som angetts här får hållas i fortsatt frihetsberövande om straffrättsligt förfarande har inletts mot dem eller om de avtjänar ett lagligen utdömt straff.

Tvångsförflyttning och personer som tvångsförflyttats eller tvingats på flykt**Regel 129.**

A. Parterna i en internationell väpnad konflikt får inte deportera eller tvångsförflytta hela eller delar av civilbefolkningen på ockuperat område, om det inte krävs på grund av de berörda civilas säkerhet eller tvingande militära skäl. [IVK]

B. Parterna i en icke-internationell väpnade konflikt får inte ge order om förflyttning av hela eller delar av civilbefolkningen av orsaker som står i samband med konflikten, om det inte krävs på grund av de berörda civilas säkerhet eller tvingande militära skäl. [IIVK]

Regel 130. Stater får inte deportera eller förflytta delar av sin egen civilbefolkning till ett område som de ockuperar. [IVK]

Regel 131. I händelse av förflyttning eller flykt ska alla åtgärder som är möjliga vidtas i syfte att se till att de berörda civila mottas på tillfredsställande sätt vad beträffar inkvartering, hygien, hälsovård, säkerhet och kost och att medlemmar av samma familj inte åtskiljs. [IVK/IIVK]

Regel 132. Personer som tvångsförflyttats och personer som tvingats på flykt har rätt att frivilligt och i säkerhet återvända till sina hem eller vanliga vistelseorter så snart skälen för deras tvångsförflyttning inte längre föreligger. [IVK/IIVK]

Regel 133. Tvångsförflyttade personers och personers som tvingats på flykt äganderätt ska respekteras. [IVK/IIVK]

Andra personer som är föremål för särskilt skydd

Regel 134. De särskilda skydds-, hälso- och hjälpbehov som kvinnor som berörs av väpnad konflikt har ska respekteras. [IVK/IIVK]

Regel 135. Barn som berörs av väpnad konflikt har rätt till särskild respekt och särskilt skydd. [IVK/IIVK]

Regel 136. Barn får inte rekryteras till väpnade styrkor eller väpnade grupper. [IVK/IIVK]

Regel 137. Barn får inte tillåtas att delta i fientligheter. [IVK/IIVK]

Regel 138. Äldre, funktionshindrade och långtidssjuka personer som berörs av väpnad konflikt har rätt till särskild respekt och särskilt skydd. [IVK/IIVK]

GENOMFÖRANDE

Efterlevnad av internationell humanitär rätt

Regel 139. Parterna i konflikten ska respektera internationell humanitär rätt och säkerställa att denna respekteras av dess väpnade styrkor och andra personer eller grupper som i praktiken handlar efter dess instruktioner eller som står under dess ledning eller kontroll. [IVK/IIVK]

Regel 140. Skyldigheten att respektera och säkerställa respekten för internationell humanitär rätt är inte beroende av reciprocitet. [IVK/IIVK]

Regel 141. Varje stat är skyldig att vid behov tillhandahålla juridiska rådgivare i syfte att ge militära befälhavare på lämplig nivå råd rörande tillämpningen av internationell humanitär rätt. [IVK/IIVK]

Regel 142. Stater och parter i konflikten ska ge sina väpnade styrkor undervisning i internationell humanitär rätt. [IVK/IIVK]

Regel 143. Stater ska uppmuntra att civilbefolkningen utbildas i internationell humanitär rätt. [IVK/IIVK]

Upprätthållande av internationell humanitär rätt

Regel 144. Stater får inte uppmuntra parterna i en väpnad konflikt till kränkningar av internationell humanitär rätt. De ska, i den mån det är möjligt,

utöva sitt inflytande för att stoppa kränkningar av internationell humanitär rätt. [IVK/IIVK]

Regel 145. När repressalier inte är förbjudna av folkrätten, omfattas de av strängt begränsande villkor. [IVK]

Regel 146. Repressalier mot personer som skyddas av Genèvekonventionerna är förbjudna. [IVK]

Regel 147. Repressalier mot objekt som skyddas enligt Genèvekonventionerna och kulturkonventionen är förbjudna. [IVK]

Regel 148. Parterna i icke-internationella väpnade konflikter har inte rätt att genomföra repressalier. Andra motåtgärder mot personer som inte, eller inte längre, deltar direkt i fientligheter är förbjudna. [IIVK]

Ansvar och ersättning

Regel 149. En stat är ansvarig för kränkningar av internationell humanitär rätt som kan tillskrivas den, däribland

- a) kränkningar begångna av dess organ, däribland dess väpnade styrkor,
- b) kränkningar begångna av personer eller enheter som den bemyndigat att utöva statliga maktbefogenheter,
- c) kränkningar begångna av personer eller grupper som i praktiken handlar efter dess instruktioner eller som står under dess ledning eller kontroll, och
- d) kränkningar begångna av privatpersoner eller grupper som den erkänner och ställer sig bakom som sitt eget uppträdande. [IVK/IIVK]

Regel 150. En stat som är ansvarig för kränkningar av internationell humanitär rätt är skyldig att lämna full ersättning för den förlust eller skada som orsakats. [IVK/IIVK]

Individuellt ansvar

Regel 151. Enskilda personer är straffrättsligt ansvariga för krigsförbrytelser som de begår. [IVK/IIVK]

Regel 152. Befälhavare och andra överordnade är straffrättsligt ansvariga för krigsförbrytelser som har begåtts i enlighet med deras order. [IVK/IIVK]

Regel 153. Befälhavare och andra överordnade är straffrättsligt ansvariga för krigsförbrytelser som har begåtts av deras underordnade om de visste, eller

borde ha vetat, att de underordnade stod i begrepp att begå, eller var i färd med att begå, sådana brott och inte vidtog alla nödvändiga och skäligen åtgärder som stod i deras makt för att förhindra att brotten begicks, eller om sådana brott hade begåtts, straffa de ansvariga personerna. [IVK/IIVK]

Regel 154. Varje stridande är skyldig att vägra lyda en uppenbart olaglig order. [IVK/IIVK]

Regel 155. Att en underordnad har lytt en överordnads order fritar inte från straffrättsligt ansvar om den underordnade insåg eller borde ha insett att den beordrade handlingen var olaglig med hänsyn till den beordrade handlingens uppenbart olagliga art. [IVK/IIVK]

Krigsförbrytelser

Regel 156. Allvarliga kränkningar av internationell humanitär rätt utgör krigsförbrytelser. [IVK/IIVK]

Regel 157. Stater har rätt att tilldela sina nationella domstolar universell jurisdiktion över krigsförbrytelser. [IVK/IIVK]

Regel 158. Stater ska utreda krigsförbrytelser som påstås ha begåtts av deras medborgare eller väpnade styrkor, eller på deras territorium och, i förekommande fall väcka åtal mot de misstänkta. De ska även utreda andra krigsförbrytelser över vilka de har jurisdiktion och, i förekommande fall, lagföra de misstänkta. [IVK/IIVK]

Regel 159. Efter fientligheternas upphörande ska de makthavande myndigheterna sträva efter att utfärda en så omfattande amnesti som möjligt åt personer som har deltagit i en icke-internationell väpnad konflikt eller åt dem som berövats sin frihet av skäl som står i samband med den väpnade konflikten, med undantag för personer som misstänks, anklagas eller dömts för krigsförbrytelser. [IIVK]

Regel 160. Bestämmelser om preskription ska inte tillämpas på krigsförbrytelser. [IVK/IIVK]

Regel 161. Stater ska, i möjligaste mån, göra allt de kan för att samarbeta med varandra i syfte att underlätta utredning av krigsförbrytelser och lagföring av de misstänkta. [IVK/IIVK]